

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Danmarks Frihedsraad.

Naar Danmark atter er frit

[S.l.] : udsendt gennem Frit Danmarks

Tjenestemandsgruppe, [mellem 1943 og 1944]

14 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KGL. BIBLIOTEK ⁸⁰

Naar Danmark atter
er frit

543

DET KGL. BIBLIOTEK
ILLEG. 1940-45

HVIS VI VIL VINDE FREDEN, MAA VI FORBEREDE DEN UNDER

KRIGEN...

Naar Danmark atter er frit

*DANMARKS FRIHEDSRAAD
fremsætter en Plan for den første Pe-
riode efter Besættelsens Ophør.
Vi opfordrer til Afskrift, Mangfoldig-
gørelse og Udbredelse uden Udeladel-
ser eller Ændringer.*

UDSENDT GENNEM
FRIT DANMARKS TJENESTEMANDSGRUPPE

DANMARKS FRIHEDSRAAD anmoder Dem om nøje at gennemtænke den herved fremsatte Plan, og — hvis De er enig deri — udbrede og virke for de fremsatte Synspunkter. En vidtstrakt, omend nødvendigvis stiltfærdig Drøftelse vil udøve Indflydelse paa hele Befolkningens og derigennem paa ledende politiske Kredses Stilling, hvilket vil bidrage til at opfylde Raadets Hensigt: En Forberedelse til Tiden efter Besættelsens Ophør, saa der saa hurtigt, saa ublodigt og saa gnidningsløst som muligt kan blive normale, frie Tilstande i Danmark.

INDLEDNING

Spørgsmaalet om, hvad der skal ske i Danmark, naar Tyskland er besejret og Besættelsen hæves, drøftes med stor Alvor og Interesse i hele det danske Folk. En aaben Debat om dette for vort Land livsvigtige Fremtidsproblem er udelukket under de herskende Forhold, men det er nødvendigt, at man ikke staar uforberedt den Dag, vi selv skal styre vore egne Sager.

For nogle Maaneder siden traadte Repræsentanter for de frie Bevægelser, der indenfor Landets Grænser bekæmper Tyskerne, sammen og dannede DANMARKS FRIHEDSRAAD. Udover det aktuelle Arbejde er det naturligt, at Raadet maatte gaa i Gang med Drøftelser af Retningslinier for Tiden efter Krigen, idet det her gerne vilde samle hele den Indflydelse, det raader over, til en Indsats i Tide. Raadet mener sig forpligtet til at fremlægge Resultatet af sine Overvejelser, fordi det er det eneste autoritative Organ, der for Tiden aabenlyst kan give Udtryk for sin Mening, og berettiget til at gøre det, fordi Raadet repræsenterer den store Del af Befolkningen, der fører en aktiv Kamp mod Besættelsesmagt og Nazisme og derved gør en reel Indsats for Danmarks Befrielse.

Der vil være almindelig Enighed mellem alle retsindige Danske om, at de Forholdsregler, der bør træffes i direkte Tilslutning til Generhvervelsen af vort Selvstyre, skal opfylde 3 Hovedformaal:

- 1) *Demokratiet skal ufortøvet og uindskrænket genindføres, og dets Fremtid sikres.*
- 2) *De, der er skyldige i eller medansvarlige for, at vort Selvstyre og vort Retsgrundlag blev krænket under Besættelsen, og de, som har draget personlig Fordel af Landets Ufrihed, bør staa til Ansvar for deres Handlinger.*
- 3) *Enhver Straffeforanstaltning, der maatte blive iværksat overfor saadanne Personer, skal være i Overensstemmelse med rodfæstet dansk Retsbevidsthed og gennemføres ad lovlig Vej, saaledes at man undgaar en Selvjustits.*

1) Det er næppe nødvendigt, at begrunde det første af disse Punkter nærmere. Kun en meget lille Del af Befolkningen har sluttet sig til Nazismen og derigennem taget Standpunkt imod Folkeflertallets udtrykkelige Ønske om Demokratiets Genindførelse og Videreudvikling.

Den Regering, der træder til umiddelbart efter Besættelsens Ophør, faar til Opgave at genindsætte det danske Folk i dets demokratiske Rettigheder, saaledes som det nærmere skal præciseres i næste Afsnit. Et af de nødvendige Skridt i denne Retning vil være at udskrive Valg til en ny Rigsdag. Den Rigsdag, der blev valgt den 23. Marts 1943, opfylder ikke Fordringerne til en demokratisk Folkerepræsentation. Den er ikke valgt ved

et frit Valg, idet alle, hvis Anskuelser om Landets Kurs afveg væsentligt fra Regeringens, var afskaaret fra eller i høj Grad hæmmet i at give dette Udtryk, foruden at et af Partierne direkte var forbudt. Endelig er de Problemer, som Rigsdagen af Vælgerne har faaet Mandat til at løse, af ganske anden Karakter end de, der ved Krigens Afslutning vil foreligge.

Den første Regering skal udføre de Handlinger, der nødvendigvis maa udføres straks, mens andre Opgaver, der ikke kræver hurtig Indgriben, bør henskydes til efter et demokratisk Valg.

2) Ved Talen om, hvem der er skyldig i eller medansvarlige for Krænkelsen af Landets Selvstyre og Retsgrundlag, tænkes ikke paa »Krigsforbrydere«, det vil sige Folk, der har forbrudt sig mod de internationale Regler for Krigsførelse og Optræden i besatte Lande (Haagerkonventionen etc.) Efter de allierede Nationers Beslutning vil disse blive dømt ved særlige Domstole i de enkelte Lande.

Derimod hersker der en utvivlsom og uomgængelig Vilje i vort Folk til, at Landet selv skal gøre op med de Landsmænd, der har været Tyskerne behjælpelige med deres Nedbrydning af vort normale Samfundsliv paa det politiske, retslige og økonomiske Omraade. Det vilde være en Krænkelse af Retsbevidstheden og derfor skadeligt for en sund Fremtid, om de ikke blev draget til Ansvar for deres Gerninger.

Imidlertid raader der megen Uklarhed om, hvor Grænsen for Skyld og Medansvar skal drages, og hvilke Straffeforanstaltninger der skal bringes i Anvendelse. Efter Raadets Mening kan Spørgsmaalet om Skyld og Medansvarlighed rejses overfor følgende Grupper:

- I. Medlemmer af Regeringer og Folkerepræsentationer (specielt Rigsdagen), som ved deres Holdning før og under Besættelsen har medvirket til at bringe Landet under tysk Styre og Træng.
- II. Embeds- og Tjenestemænd, som ved direkte unational Optræden eller ved Slaphed og Eftergivenhed har begunstiget Fjenden.
- III. Personer indenfor Presse, Kunst, Undervisningsvirksomhed, Radio og Organisationsliv, som har ydet Besættelsesmagten og Nazismen aandelig Støtte.
- IV. Erhvervsdrivende, der har udnyttet Landets Nødstilstand til privatøkonomisk Vinding.
- V. Nazister og deres Medløbere, som har ladet sig hverve til fremmed Krigstjeneste, som har samarbejdet med Tyskerne før og efter 9. April, har modtaget Pengegydelser fra tysk Side til antidemokratisk Virksomhed, har optraadt som Angivere eller har deltaget i Vold, Trusler og Frihedsberøvelse overfor danske Statsborgere.

3) Medens der for de første 4 Grupperes Vedkommende næppe bestaar nogen større Fare for, at Folket ved Krigsafslutningen skulde tage sig selv til Rette, viser en Række Begivenheder i Sommeren 1943, at Udsigten til Selvjustits overfor dem, der falder ind under Gruppe V, er nærliggende. Hvor forstaaelig en saadan spontan Reaktion end maatte være, er den dog i saa høj Grad stridende mod dansk Retsopfattelse, at alle besindige Borgere maa være enige om at søge denne Situation undgaet.

Men dette kan kun ske, hvis Befolkningen paa Forhaand har Sikkerhed

for, at Anklage mod de paagældende vil blive rejst, og at de ufortøvet bliver hindret i at udøve den Terror, de gennem deres nazistiske Oplæring er indstillet paa at bringe i Anvendelse, og som ganske utilsøret forberedes af de hvervede Korps.

— For at undgaa blodige Revolter og Opgør indenfor Landets Grænser, men ogsaa for at sikre Gennemførelsen af de to andre Hovedopgaver, vil det være nødvendigt, at der *straks* efter Krigsafslutningen paa forfatningsmæssigt Grundlag skabes et Regeringsorgan, der i Overensstemmelse med Folkets Ønsker handlekraftigt kan og vil gennemføre de Forholdsregler, der er nødvendige for hurtigt at føre Landet frem til en normal Tilværelse.

Vi skal i det følgende nærmere udforme de Opgaver, der forestaar i den første Tid efter Besættelsens Ophør og begrunde vor Opfattelse af, hvorledes de bør løses. Der vil blive lagt Vægt paa at skelne mellem saadanne Forholdsregler, der af Hensyn til Landets Sikkerhed maa træffes straks, og saadanne, som ikke haster, og som derfor kan underkastes en regulær demokratisk Behandling af en nyvalgt Rigsdag.

Det er vort Haab gennem dette Arbejde at bidrage til et retfærdigt Opgør med de landsskadelige Kræfter, som Besættelsen har udløst, og til en hurtig og sikker Genoprettelse af vort normale Samfundsliv paa demokratisk Grund.

FORANSTALTNINGER TIL DEMOKRATIETS GENINDFØRELSE OG BEFÆSTELSE

I Tidèn fra 9.-4. 1940 til 28.-8. 1943 blev der under tysk Pres, men paa vore Regeringers Foranstaltning og med Rigsdagens Tilslutning gennemført en Lovgivning i vort Land, som var i afgørende Modstrid med dansk Retssædvane og Retsbevidsthed, og som tillige i flere Henseender brød med Grundlovens Aand og Bogstav. Samtidig udfærdigedes en Række Anordninger og Bestemmelser, til Dels i Ly af Rigsdagens Bemyndigelser til Ministeriet, der havde samme Karakter.

Saadanne Undtagelseslove, -anordninger m. v. maa ophæves med øjeblikkelig Virkning, hvilket kan ske ved kongelig Anordning.

Det drejer sig særlig om følgende Love med tilhørende Bestemmelser:

Lov 219, 1.-5. 40 om skærpet Straf for visse Overtrædelser af Straffeloven.

— 388, 22.-7. 40, 536, 22.-12. 41, 206, 9.-5. 42, samt

— 14, 18.-1. 41 og 206, 9.-5. 42, der alle indeholder Skærpelser og Tilføjelser til den borgerlige Straffelov af 1930.

— 562, 31.-10. 40 om politimæssige Bestemmelser vedrørende militære Forhold.

— 349, 22.-8. 41 om Forbud mod kommunistisk Forening og Virksomhed, samt Bestemmelsen om Danmarks Tiltræden af Antikominternpagten.

— 452, 11.-11. 42, Bemyndigelseslov til Opretholdelse af Ro, Orden og Sikkerhed.

— 362, 19.-7. 43 om Aflevering af Skydevaaben og Motorkøretøjer til Politiet.

Men desuden er der paa tysk Paabud indført forskellige Særordninger, derunder specielt en »frivillig« Pressecensur, som ligeledes straks maa afskaffes.

— I Henhold til denne Undtagelseslovgivning, som først og fremmest tjener Besættelsesmagts Interesser, er talrige danske Statsborgere dømt i Besættelsens Aar. *Alle, der af denne Grund ved Krigsafslutningen endnu afsoner Straffe i Henhold til disse Love, skal øjeblikkelig sættes paa fri Fod.* — Men yderligere maa der skabes Mulighed for at yde fuld Erstatning til enhver, der har lidt Tab ved at blive indsat i Arrest, anklaget eller straffet i Henhold til Undtagelseslovgivningen. Da denne er gennemført af Statens lovlige Myndigheder, vil det være Staten, der er forpligtet til at honorere Erstatningskravene efter de gamle Love, der sættes af den nye Rigsdag. Med samme moralske Ret som enhver dansker, der efter den 29. August arresteres og straffes for tyske eller tyske Grunde af nationale Handlinger have Krav paa Erstatning, der evt. ydes af Erstatningskommissionen, og ogsaa disse Byrder skal bæres af Staten. Yderligere kan Byrden af Erstatninger gøres gældende overfor de Mennesker, der har sat sig i Bevægelse under antitysk

Kampvirksomhed indenfor Landets Grænser, f. Eks. ved Sabotagehandlinger.

Det er den nye Rigsdag, der skal tage Stilling til Erstatningsspørgsmaalet, men hvor det er paakrævet, maa den første Regering yde en foreløbig Hjælp.

— Alle *Afskedigelser*, der er foretaget under tysk Pres eller paa Grund af national Virksomhed, skal annulleres, saafremt den afskedigede ønsker at genindtræde i sin tidligere Stilling. Lovmæssige Bestemmelser herom kan naturligvis kun træffes for dem, der var ansat af det offentlige, men det maa antages, at saadanne Forholdsregler vil øve en moralsk Indflydelse paa Ledere af private Virksomheder, saa ogsaa de vil føle sig forpligtet til at søge den Uret gjort god, der er forvoldt retsindige og ærlige Danske.

Hvor berettigede Erstatningskrav i Anledning af saadanne Afskedigelser ikke kan fyldestgøres paa anden Maade, bør det offentlige træde til.

Frigivelse af politiske Fanger, Erstatningsydelse og Annullering af Afskedigelser er simple Retfærdighedshandlinger overfor dem, der har lidt under den ydre og indre Tvang. At yde Oprejsning er et Led i Demokratiets Genindførelse.

— Vender man sig herefter til Spørgsmaalet om Demokratiets Befæstelse, vil Muligheden af Forbud mod *nazistiske Organisationer og Blade* være nærliggende. Efter alt at dømme vil Flertallet af deres Medlemmer og Medarbejdere falde ind under de Strafferegler, der senere skal omtales, men det vil efter Raadets Mening være meget betænkeligt at forbyde nogen politisk Organisation, idet dette er i Strid med Grundloven. Anderledes stiller Forholdet sig med Hensyn til *de nazistiske Korps*, der dels uddannes direkte med indenlandsk Virksomhed for Øje, dels kan forventes hjemsendt fra Fronterne. Den Mulighed foreligger, at de naar Besættelsen hæves, vil udøve individuel Terror og forsøge at modsætte sig Genindførelsen af demokratiske og ordnede Tilstande ved Vaabenmagt. Derved frembyder Korpsene en saadan Fare for Statens Sikkerhed, at de ikke alene maa forbydes, men afvæbnes og uskadeliggøres straks efter at Tyskerne har forladt Landet. Medlemmernes videre Skæbne vil saa afhænge af de Straffeforanstaltninger, der skal fastsættes bl. a. for Deltagelse i fremmed Krigstjeneste for fjendtlig Magt, og som omtales i det følgende Afsnit.

— Endelig er det som omtalt den første Regerings Opgave at udskrive Nyvalg til Rigsdagen, saaledes at den yderligere Udbygning af Demokratiet ligger i Folkets Haand. Der vil under en offentlig og fri Valgkamp blive Lejlighed for Partierne til at tage Stilling til de Opgaver, som vi tillægger den nye Rigsdag, samt til andre foreliggende Spørgsmaal, herunder Beskæftigelsesproblemet, som vi iøvrigt ikke her skal komme ind paa.

FORANSTALTNINGER OVERFOR SKYLDIGE OG MEDANSVARLIGE

Naar Raadet lægger megen Vægt paa et Opgør med Hensyn til de For-
syndelser, der er begaaet overfor Land og Borgere under Besættelsens
Tvangssituation, skyldes det ikke noget hadsk Ønske om Repressalier, men
en fast Overbevisning om, at det for Danmarks frie Fremtid er af afgørende
Betydning at udskyde de Elementer af Samfundslivet, som har svigtet eller
direkte angrebet vort Demokrati og vor Retsorden.

Som anført i Indledningen maa der herunder skelnes mellem 5 Grupper,
hvis Forhold nu skal behandles særskilt.

- 1. Medlemmer af Regeringer og Folkerepræsentationer (specielt Rigs-
dag, som ved deres Holdning før og under Besættelsen har medvirk-
ket til at bringe Landet under tysk Styre og Tvang,*

Raadet anser det for ubetimeligt paa nuværende Tidspunkt at rejse nogen
Diskussion om Ansvar for, at Danmark kapitulerede uden Forsøg paa For-
svar den 9. April. De Forhold, der førte til Beslutningen om ikke at gøre
Modstand, har deres Grund i hele vor mangeaarige Forsvarspolitik, der var
ført med Befolkningens Tilslutning, og det kan derfor ikke være berettiget
at rejse nogen almindelig Anklage mod den Regering, som deltog i Beslut-
ningen om Overgivelse. Derimod kan det komme paa Tale at rejse Anklage
mod Enkeltpersoner indenfor Ministeriet, som har undladt at lade Oplysnin-
ger om det forestaaende Angreb gaa videre til andre Ministre og til Rigsda-
gen og derved har hindret en klar Forhaandsafgørelse af, om vi skulde for-
svare os eller ikke.

Det maa blive den nye Rigsdags Opgave at nedsætte en parlamentarisk
Kommission i Henhold til Grundlovens Prg. 45, som kan klarlægge Skylds-
spørgsmaalene i denne Henseende, hvorefter man maa træffe Beslutning
om, hvorvidt der skal rejses Rigsretsanklage.

Under Besættelsen indtil den 28. August 1943 var det 3 danske Regerin-
ger og 2 Rigsdagsforsamlinger, der gennemførte Samarbejde med Tyskerne.
Der blev i denne Periode foretaget afgørende Indgreb i dansk Retsorden
gennem de Love, Anordninger og Bestemmelser, som er anført i foregaaende
Afsnit. Og samtidig ydedes der Tyskerne en Række Indrømmelser paa det
økonomiske Omraade, som svækkede Landets finansielle Stilling. Befolkning-
en var afskaaret fra at give sin Mening til Kende overfor den Samarbejds-
og Indrømmelsespolitik, som Regering og Rigsdag førte, fordi enhver of-
fentlig Kritik blev opfattet som krænkende for tyske Interesser og derfor
forbudt, og fordi man ved Valget i Marts 1943 udtrykkelig meddelte Væl-
gerne, at de ikke ved Afstemningen skulde eller kunde tage Stilling til Re-

geringens Politik. Der skal ikke paa dette Sted gøres nærmere Rede for Frihedsraadets Standpunkt til de Ledendes Optræden, men det skal kort slaas fast, at Samarbejdsperioden efter Raadets Mening har været til stor Skade for vort Land, fordi det var Danske, der selv nedbrød vor Retsorden og undergravede vor Økonomi, og fordi det blev Danske, der deltog i Bekæmpelsen af den aktive Modstand mod Besættelsesmagten. Officielt blev Danmark en frivillig Hjelper paa Frontens tyske Side, medens andre besatte Lande aabenlyst satte sig til Modværge. Og det fritager ikke nogen af de styrende for Ansvar, at de handlede under tysk Tvang, thi baade Rigsdag og Ministerium som Helhed og de enkelte Medlemmer kunde have svaret Nej til tyske Krav og taget de deraf følgende Konsekvenser.

Men det er efter Frihedsraadets Mening *det danske Folk*, der skal afgøre, om det anser den førte Politik for forsvarlig eller endog berettiget, og om det med Henblik paa Fremtidens Opgaver vil give de Personer sin Tillid, som under Henviisning til »det mindre Onde« prisgav vore demokratiske Privilegier under Besættelsen. Det Opgør, der bør finde Sted mellem disse Aars Politikere og Befolkningen, er med andre Ord efter Raadets Opfattelse ikke af juridisk, men af politisk Art. Den Ændring af Forholdene, der fandt Sted ved den tyske Magtovertagelse, vil ikke kunne udviske Indtrykket af, hvad Samarbejdsaaarenes Mænd bærer Ansvaret for, og det er ganske nødvendigt for Befæstelsen og Videreførelsen af den demokratiske Linie i Danmarks Fremtid, at der tages en klar Stilling til deres Handlinger. Dette kan ske gennem Valget til den nye Rigsdag efter en forudgaaende offentlig Drøftelse af Besættelsetidens Politik.

Den nye Rigsdag vil faa til Opgave at afgøre, om der skal nedsættes en parlamentarisk Kommission til Undersøgelse af, om Enkeltpersoner indenfor Regeringer og Rigsdag i strafværdig Grad har svigtet deres Opgave som Repræsentanter for danske Interesser til Fordel for den fjendtlige Magt. Skulde Kommissionen finde, at dette har være Tilfældet for nogles Vedkommende, vil Rigsretssag kunne rejses mod dem.

II. *Embeds- og Tjenestemænd, som ved direkte unational Optræden eller ved Slaphed og Eftergivenhed har begunstiget Fjenden.*

Et stort Antal af de offentlig ansatte har under Besættelsen udvist en udmærket national Holdning, idet de har søgt at forvalte tyskvenlige Love m. v. paa en saadan Maade, at det mindst muligt kom til at gaa ud over deres Landsmænd. Men enkelte Embeds- og Tjenestemænd baade i Centraladministration, Politi, Domstole og andre Myndigheder har i Tjenesteiver eller direkte Nazisympati hensynsløst udnyttet de foreliggende Muligheder til Skade for danske Interesser og Enkeltpersoner. Denne Handlemaade er i Strid med almindelig national Moral og Retsfølelse, og det vil være betænkeligt at lade Folk, der saa tydeligt har afsløret antidemokratiske Tilbøjeligheder, fortsætte deres Embedsgerning under Landets Genrejsning. Det fritager ikke for Ansvar, at der er handlet i formel Overensstemmelse med Undtagelseslovgivningen eller efter tyske Ordre, idet den enkelte i samme Grad som andre har haft Mulighed for at lade de paatvungne Forskrifter slumre eller nægte at adlyde Ordre.

Det vil være den første Regerings Opgave at *suspendere* saadanne offentlig ansatte, hvadenten de er erklærede Nazister eller blot holdningsløse

Medløbere. Deres Forhold kan da tages op til nærmere Undersøgelse i Henhold til den nye Rigsdags Bestemmelse. De vil ikke kunne drages til Ansvar efter den nugældende Tjenestemandslov, fordi den Situation, Landet kom i i April 1940, ikke var forudset ved Lovens Vedtagelse. Der maa derfor skabes ny Lovhjemmel, hvorefter de kan tiltales. — Vi skal senere i dette Afsnit behandle det almindelige Spørgsmaal om Tiltale efter Love med tilbagevirkende Kraft.

III. Personer indenfor Presse, Kunst, Undervisningsvirksomhed, Radio og Organisationsliv, som har ydet Besættelsesmagten og Nazismen aandelig Støtte.

I Ly af den eensidige Ytringsfrihed, som Besættelsesaarene bød Danmark, har adskillige Mennesker udfoldet en Paavirkning af Offentligheden i nazistisk og tyskvenlig Retning, som ikke kunde finde sin naturlige Modvægt, da det var udelukket at tage til Genmæle. Denne Propaganda tilsigtede at undergrave den nationale Modstandsvilje og den demokratiske Samfundsfølelse, men den prellede af paa Danskernes sunde Instinkter og Dømmekraft. Det kan forudses, at adskillige af de Folk, der mest aabnemundet har taget de øjeblikkelige Magthaveres Parti, vil følge deres Overløbernatur og søge tilbage i Demokratiets Rækker, men der er al Grund til at vente, at de ikke vil formaa at aftvætte det Stempel, de selv har paa-trykket sig, og alene den almindelige Fordømmelse af deres Adfærd og Foragt for deres Holdningsløshed vil være tilstrækkelig til at hindre dem i at gøre sig offentligt gældende for Fremtiden. Nogen Form for direkte Straffeforanstaltninger vil derfor i Reglen ikke være paakrævet, undtagen hvor det drejer sig om Tjenestemænd; for deres Vedkommende gælder det, at man ikke med Tryghed kan lade dem deltage i Genopbygningen og Forvaltningen af Demokratiet, hvorfor en lignende Behandling som for de under Gruppe II omtalte Embeds- og Tjenestemænd vil føles retfærdig.

IV. Erhvervsdrivende, der har udnyttet Landets Nødstilstand til privat-økonomisk Vinding.

Betydende Dele af Erhvervslivet har, medens Landet som Helhed forarmedes, taget et stærkt Opsving under Krigen som Følge af Leverancer til Tyskland og dets Forbundsfæller. Det drejer sig her navnlig om visse Fabrikker, Aktieselskaber, Entreprenører, Handlende m. fl., der har udnyttet den foreliggende Situation til at skaffe sig ekstraordinære Indtægter paa det øvrige Samfunds Bekostning. I Modsætning til, hvad der var Tilfældet under Verdenskrigen 1914—18, er Krigsindkomsterne nemlig denne Gang ikke fremkommet ved Betaling fra de Lande, der har modtaget Varerne, men ved at Nationalbanken paa det danske Samfunds Vegne har betalt Sælgerne de Købesummer, som Tyskland stadig skylder os.

Det er værd at understrege, at der i hvert Fald ikke før den 29. August var Tale om nogen egentlig Tvang for Industridrivende, Entreprenører og Grossister til at producere eller levere Varer til Tyskland, ligesom der for Detailhandel kun var Pligt til Salg af personlige Fornødenheder til Medlemmer af den tyske Værnemagt og paa almindelige Betingelser. Mange har forsøgt at give det Udseende af, at der forelaa en saadan Tvang. Det

kan slaas fast, at dette ikke er rigtigt, men Undskyldninger fremkaldt af daarlig Samvittighed. Det fritager heller ikke for Ansvar, at Leverancerne i adskillige Tilfælde har fundet Sted efter Forhandling med de danske Mynigheder. Det kan kun paaføre disse et Medansvar. At en konsekvent national Holdning var mulig, fremgaar deraf, at en Række Erhvervsdrivende faktisk har formaaet at undgaa Leverancer til Tyskland.

Endvidere maa den Indvending afvises; at Krigsleverancerne skulde være dikteret af Ønsket om at opretholde Beskæftigelsen. De Summer, vi har anvendt til de udenlandske Kreditter, har ikke blot »opretholdt Beskæftigelsen«, men forarmet Landet ved, at vore Beholdninger af Varer og Materialer er unddraget det hjemlige Forbrug og sendt ud af Landet uden Betaling.

De Fortjenester, der er udbetalt af Nationalbanken for Leverancer til Tyskland, er kun kommet en lille Del af Befolkningen til Gavn, og da ingen venter, at Tyskland efter sit Nederlag vil være i Stand til at betale de Bølg, det skylder, vil det ikke alene under Krigen, men ogsaa i Fremtiden, være det samlede danske Samfund, der skal bære Byrderne ved, at enkelte har lukreret stort. Gennem særlige Skattelove har Staten søgt at reducere Krigsfortjenesterne, men Beskatningen har under Besættelsens Tryk ikke kunnet faa den Karakter af Konfiskation, som maa synes rimelig i Betragtning af, at Fortjenesterne er opnaaet paa Bekostning af den øvrige Befolkning.

I naturlig Overensstemmelse med demokratisk Retsfølelse paa det økonomiske Omraade bør da under Efterkrigstidens frie Forhold uden Hensyn til de Følger, det kan have for den enkelte, foretages en *Konfiskation af disse Krigsgevinster* til Afdrag paa Nationalbankens tyske Tilgodehavende og saaledes til Formindskelse af det danske Samfunds Tab. Under Valgdebatten maa man drøfte de Retningslinier, der herunder skal følges, hvorefter det bliver den nye Rigsdags Opgave at føre Foranstaltningerne ud i Livet.

En Konfiskation af denne Art, der virker som Fordømmelse og Straf, tænkes naturligvis ikke vendt mod den almindelige Indtægtsfremgang, der karakteriserer hele Erhverv som Følge af Prisstigninger paa deres Produkter, og som den enkelte uden selv at have tilstræbt det har deltaget i. De Personer, man ønsker at ramme, er dem, der for økonomisk Vindings Skyld ikke har vist tilbørlig Tilbageholdenhed med Hensyn til at stille deres Arbejdskraft og Produktionsanlæg til vore Fjenders Disposition. At en mere indgribende Skattelovgivning end den nugældende om nødvendigt efter Krigen maa bøde paa de Misforhold mellem forskellige Samfundsklassers økonomiske Stilling, som Krigstidens uheldige Indtægtsfordeling har medført, er en anden Sag og falder uden for denne Redegørelses Rammer.

- V *Nazister og deres Medløbere, som har ladet sig hverve til fremmed Krigstjeneste, som har samarbejdet med Tyskerne før og efter 9. April, har modtaget Pengeydelse fra tysk Side til antidemokratisk Virksomhed, har optraadt som Angivere eller har deltaget i Vold, Trusler og Frihedsberøvelse overfor danske Statsborgere.*

Det er overfor Personer af denne Art, at det vil være nødvendigt at tage øjeblikkelige Forholdsregler, dels for at hindre dem i at skabe Uroligheder,

dels for dermed at opfylde Folkets naturlige Krav om retfærdig Straf over Landsforræderne.

Det har for Raadet været en tungtvejende Begrundelse for overhovedet at gaa i Lag med den umiddelbare Efterkrigstids Problemer, at det herved kan yde et positivt Bidrag til Afgørelsen af, hvorledes Straffen skal ramme de skyldige af denne Art, og samtidig kan anvise den eneste Udvej for, at Danmark undgaar at styrtes ud i en Periode af individuel Terror og personlige Repressalier, naar Besættelsen hæves. Raadet har i Kraft af sin Sammensætning et meget nøje Kendskab til de Følelser og Forsætter, der besjæler den aktive Del af Befolkningen uanset den politiske Opfattelse iøvrigt, og det er vor faste Overbevisning, at talrige Landsmænd forestiller sig et direkte Opgør med Forræderne, *saafremt disse ikke øjeblikkeligt drages til Ansvar af Landets lovlige Myndigheder.*

Raadets Overvejelser over, hvorledes dette kan ske, fører os ind paa en nøjere Udredning vedrørende

LOVGIVNING OG DOMSTOLE I OVERGANGSTIDEN

Vor Fremstilling har til Hensigt at foreholde Landets Regeringsmagt ved Krigsafslutningen dens Ansvar for Opretholdelsen af ordnede Tilstande i Landet, og samtidig at vise Befolkningen den værdigste Maade, hvorpaa Opgøret kan finde Sted.

— Det første Skridt maa være at uskadeliggøre alle Nazister, Korpsfolk og andre, der mistænkes eller anmeldes for at have øvet Forbrydelser af den i Overskriften nævnte Art. Det næste Skridt vil være at sætte dem under Anklage efter Love, der tager særlig Sigte paa disse Forbrydelser.

Det vil være uomgængelig nødvendigt for visse Forbrydelser at skabe nye Love og for andre at skærpe Straffen i eksisterende Lovbestemmelser *med tilbagevirkende Kraft.* Dette strider *ikke* mod Grundloven, idet det ved alle Grundlovsforslag siden 1849 bevidst er undladt at indføre Bestemmelser, der hindrer, at en Lov kan gives med tilbagevirkende Kraft. Muligheden heraf er holdt aaben netop med Henblik paa unormale Forhold. Naar en Lov normalt ikke maa have tilbagevirkende Kraft, er det Udtryk for, at den enkelte ikke skal være udsat for Vilkaarlighed ved, at efterfølgende Bestemmelser straffer ham for en Handling, som Retsordenen ikke fordømte paa Handlingens Tid; men denne Sætning skal ikke holdes fast med den Følge, at Samfundet kommer til at staa værgeløst overfor dem, der handler forkasteligt, naar Samfundet er i Nød.

Enhver Lovgivning har sin sidste Begrundelse i Retsfølelsen, men den Straffelov, vi havde den 9. April 1940, har ikke udtømmende kunnet afgrænse det strafbares Omraade ogsaa under Forhold, som Loven ikke kunde forudse. Og Lovgivningsmagten var ved Besættelsesmagtens Tilstedeværelse hindret i at ændre Straffeloven af 1930 til ogsaa at omfatte de landsforræderiske og antidemokratiske Handlinger, som Besættelsestiden medførte, og som i aller højeste Grad stred mod den almindelige Retsbevidsthed. Det vilde være mere krænkende for denne, om saadanne alment fordømte Geringer ikke medførte Følger, end om ny Lovhjemmel gives med tilbagevirkende Kraft.

— Men det maa paa Forhaand fastslaaes, at der ved Idømmelse af Straf *ikke kan blive Tale om at gaa uden for de Strafarter, som gældende Straffelov hjemler, med Fængsel paa Livstid som den højeste Straf.* Og ligeledes

maa det staa fast, at enhver Sag behandles i den lovlige Strafferetsplejes Former, med offentlig Tiltale og med samme Adgang til Forsvar for Domstolen som i enhver anden Sag.

Saadanne Sager, som efter Grundloven og gældende Retsplejelov er Nævningsager, skal afgøres ved Nævningeret. Men efter Raadets Mening kan man ikke lade Sagerne paadømme ved de bestaaende Domstole, fordi disse har været medvirkende til at gennemføre de tyskpaaatvungne Straffeforanstaltninger, og fordi det maa forudses, at Tiltale vil kunne ramme Dommere og andre af Retsvæsenets Embedsmænd. Det vil derfor være rettest, at der til Behandling af disse Sager oprettes særlige Domstole, hvis juridiske Element bestaar af Personer, som opfylder Lovens Forskrifter for at kunne være Dommere, men at Valget ikke er bundet til de fastansatte Dommeres Kreds.

Det vil være rimeligt, at de her omhandlede Særlove først vedtages af den nye Rigsdag. De, der skal straffes efter disse Love, vil kunne fængsles straks paa Grundlag af deres Overtrædelse af gældende Lov (f. Eks. Straffelovens Prg. 261 om Frihedsberøvelse), og Forunderøgelsen imod dem kan gennemføres, medens den nye Lovgivning forberedes, saa at ingen kommer til at udstaa unødig lang Varetægtsarrest, fordi Domfældelsen maa afvente Lovgivningsmagtens Beslutning om Straffens Størrelse.

Efter Frihedsraadets Mening vil der være Brug for følgende Ændringer og Tilføjelser til Straffeloven:

Bestemmelserne om Forbrydelser mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed i den borgerlige Straffelovs Kapitel 12 maa revideres og skærpes, saaledes at ingen Straf bliver mindre end Fængsel i 4 Aar. Tyskland vil være at betragte som fjendtlig Magt under hele Besættelsestiden.

Bestemmelserne i Kapitel 25 om Forbrydelser mod Liv og Legeme og i Kapitel 26 om Forbrydelser mod den personlige Frihed maa revideres og skærpes saaledes, at ingen Straf bliver mindre end Fængsel i 4 Aar.

Bestemmelserne i Kapitel 27 om Freds- og Æreskrænkelser revideres og skærpes med Henblik paa de Krænkelser af Privatlivets Fred (Pgr. 264) og Forfølgelser paa Grund af Tro og Afstamning (Pgr. 266), der har fundet Sted. Mindste Straf bør være Fængsel i 4 Aar.

Paragraf 128 i Kapitel 14 om Hvervning til fremmed Krigstjeneste ændres saaledes, at det ikke alene gøres strafbart at hverve, men ogsaa at lade sig hverve til fremmed (fjendtlig) Krigstjeneste, med mindste Straf ansat til Fængsel i 4 Aar.

Lov 149, 2.-8. 1914, om Forbud mod fra dansk Territorium at støtte fremmed Krigsmagt, maa ændres saaledes, at der bliver Fængselsstraf ikke under 4 Aar for Deltagelse i tysk Krigstjeneste, og at Straffen kommer til Anvendelse uanset, at Regeringen ikke har kunnet udstede noget Forbud mod saadan Tjeneste.

Endelig maa der indføres en Bestemmelse om Straf for Angiveri, der af Raadet foreslaas affattet saaledes:

»Den, som ved Anmeldelse eller paa anden Maade har medvirket til, at nogen er blevet undergivet tysk Politi eller tysk Militærs Magt eller er blevet fængslet eller straffet i Henhold til midlertidige Undtagelsesbestemmelser, straffes med Fængsel fra 4 Aar indtil paa Livstid. Har Handlingen medført, at nogen har lidt Skade paa Le-

geme eller Helbred eller har mistet Livet, kan Straffen ikke blive ringere end for forsætlig Tilføjelse af saadan Skade.»

Det er Raadets faste Overbevisning, at en øjeblikkelig Fængsling af alle nazistiske Elementer og en hurtig Anklage og Domfældelse efter Regler som de her foreslaaede vil være i fuld Overensstemmelse med Folkets Retsfølelse, og at en energisk Gennemførelse af disse Foranstaltninger, ja, alene Udsigten dertil, vil kunne hindre tøjlesløse og blodige Repressalier uden Lov og Dom.

OM DEN FØRSTE REGERING EFTER BESÆTTELSENS OPHØR

Efter Frihedsraadets Opfattelse er der ved Valget af den første Regerings Medlemmer et Hensyn, der maa veje tungere end alle andre: Det skal være Mænd, der nyder Befolkningens fulde Tillid, saa de virkelig med Autoritet kan gennemføre de Opgaver, vi ovenfor har opridset.

Løsningen af disse Opgaver — ikke de Personer, der skal løse dem — er det, der i første Række ligger Frihedsraadet og hele Frihedsbevægelsen paa Sinde. Det er ikke i Dag muligt at pege paa de Personligheder, som ved Krigens Afslutning vil have gjort sig fortjent til Befolkningens Tillid, og som vil have Evne til med Kraft og Myndighed at føre Landet frem til normale, demokratiske Tilstande. Men allerede nu kan fremhæves, at det bør være Mænd, der ikke paa nogen Maade er kompromitteret ved deres Optræden under Besættelsestiden.

Den første Regerings Funktionstid vil blive kort, idet den formentlig vil blive afløst efter Rigsdagsvalget, men dens Virksomhed vil blive yderst ansvarsfuld, fordi den falder i en urolig og farlig Overgangstid.

OVERSIGT OVER DE AF »DANMARKS FRIHEDSRAAD« FORE-
SLAAEDE FORANSTALTNINGER I DEN FØRSTE
EFTERKRIGSTID

Den nye Regering, som paa forfatningsmæssigt Grundlag udnævnes af Kongen umiddelbart ved Besættelsens Ophør, har følgende Opgaver:

1. Øjeblikkelig Fængsling af alle nazistiske Elementer.
2. Forbud mod de hvervede Korps, Afsvæbning og Fængsling af deres Medlemmer.
3. Suspension af Embeds- og Tjenestemænd, der har begunstiget Fjenden.
4. Ophævelse af alle Undtagelseslove og Bestemmelser, der er gennemført efter tysk Ordre eller Ønske eller i tysk Interesse.
5. Frigivelse af alle politiske og andre Fanger, der er dømt efter Undtagelseslovgivningen for Udøvelse af national Virksomhed.
6. Ophævelse af Afskedigelser indenfor det offentlige, der er foretaget efter tysk Ordre eller Ønske eller i tysk Interesse.
7. Snarlig Udskrivning af frie Valg til Rigsdagen, senest $\frac{1}{2}$ Aar efter at Besættelsen er ophørt.

Den derefter valgte Rigsdag og den Regering, der fremgaar heraf, skal foruden de øvrige almindelige Samfundsproblemer, herunder Beskæftigelsesproblemet, tage Stilling til:

1. Nedsættelse af en parlamentarisk Kommission til Undersøgelse af, om Enkeltpersoner indenfor Ministerium og Administration har gjort sig skyldige i strafbare Undladelser og Fortielser af Betydning for Landets Forsvarsforanstaltninger i Dagene omkring 9. April 1940.
2. Nedsættelse af en parlamentarisk Kommission til Undersøgelse af, om Enkeltpersoner indenfor Besættelsestidens Regeringer og Rigsdagsforsamlinger i strafværdig Grad har svigtet danske Interesser til Fordeel for Tyskland.
3. Indførelse af Lovbestemmelser mod Embeds- og Tjenestemænd, som paa Grund af Nazisympatier eller Eftergivenhed og Slaphed har vist sig uegnede til at deltage i et demokratisk Samfunds Forvaltning.
4. Fastsættelse af Erstatningsregler for Personer, der ifølge deres nationale Holdning har lidt økonomisk Tab i Besættelsestiden ved Forfølgelser, Afskedigelser eller Fængsling.
5. Fastsættelse af Regler, hvorefter Krigsgevinster kan konfiskeres til Gavn for det danske Samfund.
6. Gennemførelse af en særlig Lovgivning om nazistisk og antidemokratisk Virksomhed i Besættelsestiden.
7. Nedsættelse af særlige Domstole til Behandling af Sager i Henhold til 6.